

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET INBREIDING BEDRIJVENTERREIN BARGERMEER TE EMMEN

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET INBREIDING BEDRIJVENTERREIN BARGERMEER TE EMMEN

rapportnr. 2013.1585

oktober 2013

In opdracht van:
Gemeente Emmen
Postbus 30.001
7800 RA EMMEN

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2013.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 HET PLANGEBIED	2
1.3 HET VOORNEMEN.....	4
1.4 DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK	4
1.5 OPBOUW RAPPORT.....	4
2. FLORA- EN FAUNAWET	5
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	5
2.2 RODE LIJST.....	6
3 METHODE.....	7
4 RESULTAAT INVENTARISATIE	8
4.1 FLORA	8
4.2 VLEERMUIZEN.....	9
4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN.....	10
4.4 BROEDVOGELS.....	10
4.5 AMFIBIEËN	11
4.6 REPTIELEN	11
4.7 VISSSEN	11
4.8 OVERIGE.....	11
5 CONCLUSIE	12
GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	13
BIJLAGEN	14
1. PLANGEBIED (GEEL), BESTEMMINGSPAN.....	15
2. PLANGEBIED (KADER), LUCHTFOTO	16
3. BEGRIPPEN	17
4. WAARNEMING.NL.....	19

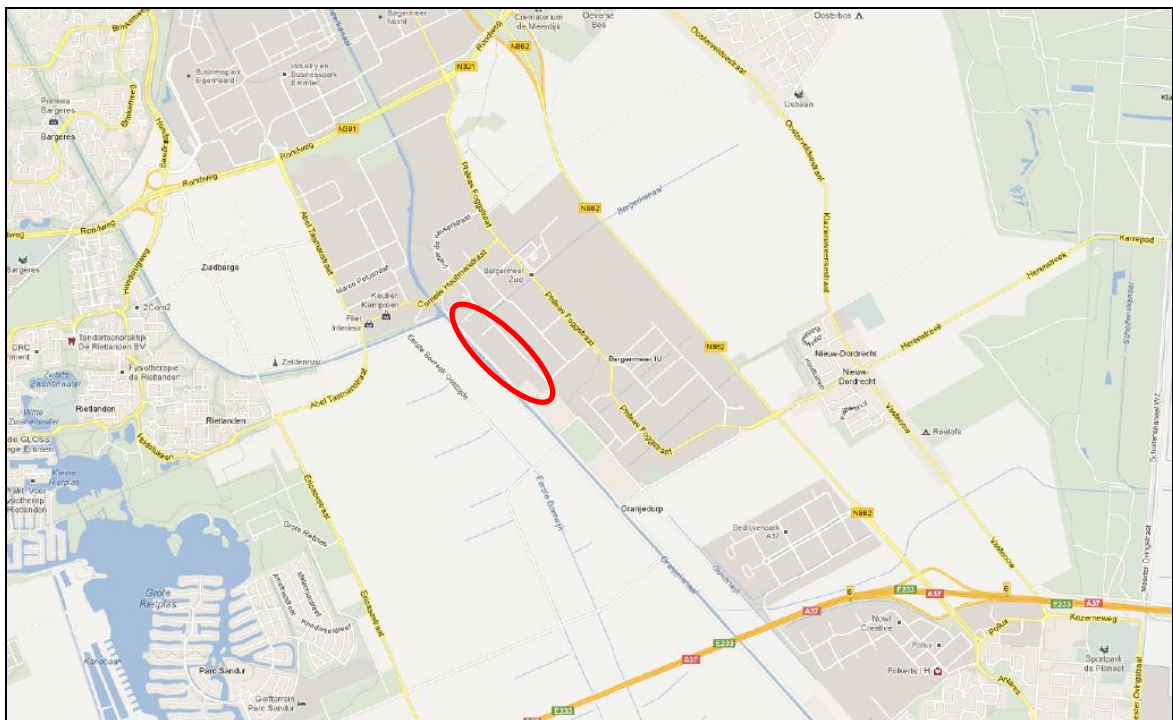
1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Momenteel wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld voor een inbreidingslocatie op bedrijventerrein Bargermeer te Emmen. Dit gebied is mogelijk waardevol vanwege beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet. Op grond hiervan heeft de Gemeente Emmen aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennende inventarisatie uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten en om bij het eventueel voorkomen hiervan aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd.

1.2 Het plangebied

Bedrijventerrein Bargermeer te Emmen is gelegen ten zuidwesten van Emmen. De inbreiding is voorzien ten noordoosten van de Oosterwijk Oostzijde. In figuur 1 wordt de globale ligging aangegeven en in bijlage 1 en 2 wordt de exacte ligging en begrenzing weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van de inbreidingslocatie op bedrijventerrein Bargermeer te Emmen.

Het plangebied betreft een bosstrook aan de zuidwestzijde en een braakliggend, vochtig gebied is de noordoostzijde. Tot voor kort was het gehele terrein bebost. In figuur 2 wordt een foto-impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 2. Aanzicht van de inbreidingslocatie en directe omgeving op bedrijventerrein Bargermeer te Emmen.

1.3 Het voornemen

Het voornemen bestaat uit het realiseren van een gebied met bedrijven, aansluitend op het huidige bedrijventerrein Bargermeer.

1.4 Doelstellingen van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet in het plangebied en de directe omgeving te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor in het plangebied?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van het voornemen?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van het voornemen op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.5 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de Flora- en faunawet komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode.
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten.
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten.

2. FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 een algemene vrijstelling. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden.

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boommarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Volgens de in 2009 uitgevaardigde 'Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet' van de Dienst Regelingen die namens de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie de ontheffingsaanvragen in behandeling neemt, is geen ontheffing benodigd, indien door mitigerende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen kan worden gegarandeerd. Om zekerheid te verkrijgen of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er

inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden ter goedkeuring van die maatregelen.”

Op basis van jurisprudentie worden sinds maart 2013 weer ontheffingen afgegeven. De uitleg omtrent deze beleidswijziging wordt op korte termijn voorzien.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet.

Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk, ondanks dat zij niet zijn beschermd. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats.

3 METHODE

Op 30 juni 2013 is een bezoek gebracht aan het bestemmingsplangebied en de directe omgeving. Gedurende dit bezoek zijn het bestemmingsplangebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen.

Aangezien het plangebied relatief klein is in relatie tot hoe gegevens over het voorkomen van (beschermde) planten- en diersoorten worden beheerd (Waarneming.nl e.d.), is van deze gegevens beperkt gebruik gemaakt. Eventueel aanwezige gegevens zijn ook niet representatief omdat het plangebied gedeeltelijk recent is ontdaan van bebossing.

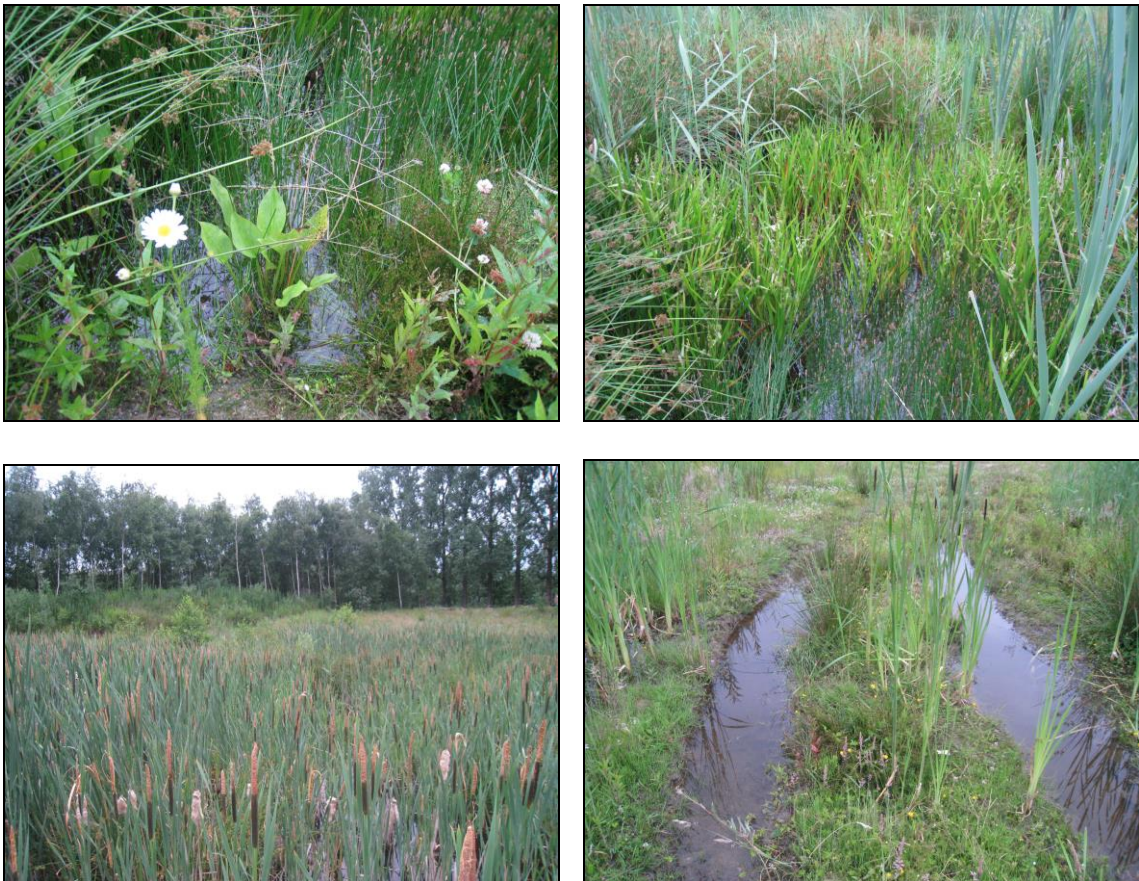
4 RESULTAAT INVENTARISATIE

4.1 Flora

Het plangebied is gelegen in een voormalige droogmakerij. Rond het plangebied liggen verschillende afwateringswatergangen met steile oevers en een diepwaterpeil. In sommige gevallen zijn de kenmerkende boomsingels nog herkenbaar.

Het plangebied van de inbreidingslocatie is voor ongeveer de helft bebost en verder ligt het braak. Het beboste deel is overwegend begroeid met berk met een ouderdom van ongeveer 40 jaar. De ondergroei wordt gedomineerd door braam en brede stekelvaren.

Het braakliggend deel is een vochtig gebied met plaatselijk ondiep water. Ter plaatste is een vegetatie ontstaan met lisdodde en, grote egelskop en waterweegbree. Op een deel aan de noordzijde werden, in een spoor auto's, ongeveer 15 planten ronde zonnedauw (*Drosera rotundifolia*) aangetroffen. De ronde zonnedauw is matig beschermd via de Flora- en faunawet en volgens de Rode lijst van bedreigde soorten is ronde zonnedauw bedreigd met het criterium "gevoelig".

Figuur 3. Aanzicht van de vegetatie op de inbreidingslocatie van bedrijventerrein Bargermeer te Emmen.

4.2 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen kan niet wordt uitgesloten. In de elzensingel direct grenzend aan de inbreidingslocatie bevindt zich een potentiële locatie waarin vleermuizen zoals watervleermuis en rosse vleermuis kunnen verblijven (zie figuur 4). Mogelijk bevinden zich in de bosstrook nog verdere geschikte verblijfplaatsen als zijn zulke locaties niet vastgesteld gedurende het verkennend veldbezoek.

Figuur 4. Potentiële verblijfplaats van vleermuizen in de directe omgeving van de inbreidingslocatie op bedrijventerrein Bargermeer te Emmen.

Gelet op de aanwezige ecotopen vormt het plangebied een potentieel relevant foerageergebied voor vleermuizen zoals laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Het plangebied en directe omgeving vormt namelijk foerageergebied omdat vegetaties of ecotopen waaruit insecten kunnen komen veel aanwezig zijn (bos, gebieden). De inbreidingslocatie is daarbij goed bereikbaar en biedt voldoende oriëntatie mogelijkheden voor vleermuizen om zich ter plaatse te kunnen oriënteren en om er derhalve te kunnen foerageren.

Binnen en direct rond het plangebied komen diverse landschapselementen voor zoals bosranden en watergangen (zie figuur 5). Deze elementen kunnen een essentieel onderdeel vormen in een vliegroute van vleermuizen, mede gelet op het feit dat kolonies niet kunnen worden uitgesloten.

Het plangebied vormt derhalve geen onderdeel is in een migratieroute van vleermuizen. Grootschalige landschapselementen zoals duiken en rivieren ontbreken namelijk in en rond het plangebied.

Figuur 5. Landschapselementen waarop vleermuizen zich kunnen oriënteren ter plaatse van en in de directe omgeving van de inbreidingslocatie van bedrijventerrein Bargermeer te Emmen.

4.3 Overige zoogdieren

Ter plaatse van het plangebied en direct daaromheen is er een kleine kans op het voorkomen van enkele licht beschermde kleine grondgebonden zoogdieren als mol, rosse woelmuis, konijn en bosmuis. Het voorkomen van matig beschermde soorten is mogelijk in de omgeving; hier kan de steenmarter leven. Deze marter is ook vastgesteld (zie bijlage 4). Binnen het plangebied ontbreekt het echter aan bebouwing waardoor binnen het plangebied geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen voorkomen. Wel zou de soort er kunnen foerageren. Dit is echter ook mogelijk na realisatie van de plannen. Het voorkomen van zwaar beschermde soorten wordt uitgesloten omdat geschikte ecotopen ontbreken. Dit geldt tevens voor de waterspitsmuis omdat het vochtige gebied recent is ontstaan en derhalve nog niet gekoloniseerd kan zijn.

4.4 Broedvogels

Het voorkomen van broedvogels ter plaatse van de entree en in de directe omgeving is vastgesteld gedurende het verkennend veldonderzoek op 30 juni 2013. Algemene soorten als merel, roodborst en zwartkop kunnen broeden in de bosstrook. Daarnaast kan waterhoen, eend en meerkoet broeden in het braakliggende vochtige deel (van meerkoet op 30 juni 2013 vastgesteld). Het voorkomen van vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen zoals roofvogels is niet uitgesloten omdat in de bosstrook sperwer en buizerd kunnen broeden. Deze soorten konden echter op 30 juni 2013 niet worden vastgesteld, mogelijk omdat het broedseizoen reeds ten einde liep.

4.5 Amfibieën

Als gevolg van de aanwezigheid van oppervlaktewater (water op het land en afwateringssloten), kunnen alleen algemene, licht beschermde, niet bedreigde amfibieën voorkomen. Voor deze soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Gelet op het pioniersecotoop van het plangebied is er daarnaast een kans op het voorkomen van de rugstreeppad. Emmen ligt echter niet in het verspreidingsgebied van de rugstreeppad (telmee.nl). Op grond hiervan kan het voorkomen van deze zwaar beschermde pad worden uitgesloten.

4.6 Reptielen

De inbreidingslocatie is gelegen binnen een bestaand bedrijventerrein en derhalve moeilijker bereikbaar voor reptielen. Het bedrijventerrein is daarnaast gelegen in een droogmakerij met intensief agrarische landgebruik. Het voorkomen van reptielen binnen de inbreidingslocatie wordt derhalve uitgesloten.

4.7 Vissen

Binnen en grenzend aan het plangebied bevinden zich enkele doorgaande watergangen. Deze watergangen zijn diep gelegen en hebben een matige waterkwaliteit. Op grond hiervan wordt het voorkomen van beschermde vissen uitgesloten.

4.8 Overige

Gezien de huidige inrichting van het plangebied en directe omgeving en het landgebruik kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken worden uitgesloten. Matig en zwaar beschermde overige soorten komen alleen voor in specifieke ecotopen als zandverstuivingen, heide en vennen, e.d.. Binnen de inbreidingslocatie komen dergelijke ecotopen niet voor.

5 CONCLUSIE

Er zijn plannen voor de inbreiding op bedrijventerrein Bargermeer te Emmen aan de Oosterwijk Oostzijde. Deze activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op beschermde soorten. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten.

Uit dit onderzoek blijkt dat er een kans is op het voorkomen van zonnedauw (*Drosera rotundifolia*), zwaar beschermde vleermuizen en mogelijk roofvogels met vaste rust- en verblijfplaatsen. Van zonnedauw zijn ook enkele planten aangetroffen gedurende het verkennend veldonderzoek. Op grond hiervan wordt aanbevolen om deze soort(groep)en door middel van een gerichte veldinventarisatie te inventariseren.

Pas na afronding van deze inventarisatie kan worden bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden en hoe hiermee moet worden omgegaan.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Bergmans, W., Zuiderwijk, A., 1986. Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun bedreiging. KNNV 1-177
- Bink, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt en Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar. V. van, Smeenk, C., Thissen, J.B.M., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV 1-336.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

1. PLANGEBIED (GEEL), BESTEMMINGSPLAN

2. PLANGEBIED (KADER), LUCHTFOTO

3. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Ecotoop	Grootst aaneengesloten gelijke landschappelijke eenheid.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoortvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar)). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolokatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Vorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwermt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.

Winterverblijfplaats Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hibernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

4. WAARNEMING.NL

Zoogdieren

Emmen - Industrieterrein Bargermeer IV

Type: Gebied Status: Actief

Waarnemingen

Vernieuwd op: 25-07-2013 13:36 Volgende vernieuwing om: 25-07-2013 14:26

soortgroep: Zoogdieren >=> Algemeen

begindatum: 2009-07-25

einddatum: 2013-07-25 20 rijen Alleen eigen waarnemingen OK

Datum	Aantal	stadium (kleed)	Gedrag	Soort	Waarnemer	Subgebied
13-03-2011	1	onbekend	foeragerend	Vleermuis spec. - <i>Chiroptera spec.</i>	Chris Heideveld	
08-07-2010	1	onbekend	ter plaatse	Steenmarter - <i>Martes foina</i>	Albertje Schoonewille	
08-07-2010	1	adult	verkeersslachtoffer	Steenmarter - <i>Martes foina</i>	Albertje Schoonewille	
26-09-2009	1	onbekend	sporen	Mol - <i>Talpa europaea</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	sporen	Mol - <i>Talpa europaea</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	sporen	Mol - <i>Talpa europaea</i>	Bert Oving	

Planten

Emmen - Industrieterrein Bargermeer IV

Type: Gebied Status: Actief

Waarnemingen

Vernieuwd op: 25-07-2013 13:42 Volgende vernieuwing om: 25-07-2013 14:32

soortgroep: Planten >=> Algemeen

begindatum: 2009-07-25

einddatum: 2013-07-25 20 rijen Alleen eigen waarnemingen OK

Datum	Aantal	stadium (kleed)	Gedrag	Soort	Waarnemer	Subgebied
25-06-2013	20	onbekend	ter plaatse	Grote egelskop s.l. - <i>Sparganium erectum</i>	Chris Heideveld	
30-10-2011	60	onbekend	ter plaatse	Eikvaren (alle soorten) - <i>Polypodium spec.</i>	Chris Heideveld	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Grote kroosvaren - <i>Azolla filiculoides</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Grote kroosvaren - <i>Azolla filiculoides</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stomp fonteinkruid - <i>Potamogeton obtusifolius</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Pluimzegge - <i>Carex paniculata</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Pluimzegge - <i>Carex paniculata</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Munt (alle soorten) - <i>Mentha spec.</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Bosdroogbloem - <i>Gnaphalium sylvaticum</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Muizenoor - <i>Hieracium pilosella</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Oranje havijskruid - <i>Hieracium aurantiacum</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Oranje havijskruid - <i>Hieracium aurantiacum</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Kleverig kruiskruid - <i>Senecio viscosus</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Glad vingergras - <i>Digitaria ischaemum</i>	Bert Oving	
26-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Zwarte toorts - <i>Verbascum nigrum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Avondkoekebloem - <i>Silene latifolia subsp. alba</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Struikhei - <i>Calluna vulgaris</i>	Bert Oving	

Datum	Aantal	stadium (kleed)	Gedrag	Soort	Waarnemer	Subgebied
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Moeraswederik - <i>Lysimachia thyrsoiflora</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Mattenbies - <i>Schoenoplectus lacustris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Rode klaver - <i>Trifolium pratense</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Basterdklaver - <i>Trifolium hybridum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Rode klaver - <i>Trifolium pratense</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Basterdklaver - <i>Trifolium hybridum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Rode klaver - <i>Trifolium pratense</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Basterdklaver - <i>Trifolium hybridum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Melkeppe - <i>Peucedanum palustre</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Melkeppe - <i>Peucedanum palustre</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Melkeppe - <i>Peucedanum palustre</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Melkeppe - <i>Peucedanum palustre</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Melkeppe - <i>Peucedanum palustre</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	aangevoerd	Knoopkruid - <i>Centaurea jacea s.l.</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Akkerdistel - <i>Cirsium arvense</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Akkerdistel - <i>Cirsium arvense</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Koninginnekruid - <i>Eupatorium cannabinum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	3000	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Oranje havikskruid - <i>Hieracium aurantiacum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Oranje havikskruid - <i>Hieracium aurantiacum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Oranje havikskruid - <i>Hieracium aurantiacum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	5000	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Oranje havikskruid - <i>Hieracium aurantiacum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Stijf havikskruid - <i>Hieracium laevigatum</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Jakobskruid s.s. - <i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Boerenwormkruid - <i>Tanacetum vulgare</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Boerenwormkruid - <i>Tanacetum vulgare</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Boerenwormkruid - <i>Tanacetum vulgare</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Boerenwormkruid - <i>Tanacetum vulgare</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Boerenwormkruid - <i>Tanacetum vulgare</i>	Bert Oving	
17-09-2009	1	onbekend	ter plaatse	Boerenwormkruid - <i>Tanacetum vulgare</i>	Bert Oving	
13-08-2009	1	onbekend	ter plaatse	Bezemkruid - <i>Senecio inaequidens</i>	Bert Oving	

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601